

Oftere sepsis og høyere dødelighet om vinteren

Sesongvariasjoner i forekomsten av sepsis er lite undersøkt. I en stor studie fra USA for perioden 1979–2003 fant man at incidensen steg signifikant – fra 42 til 49 per 100 000 – fra høsten til vinteren (17 % økning) (Crit Care Med 2007; 35: 410–5). Samme signifikante stigning ble funnet for alvorlig sepsis. Forskjellen var størst for sepsis med utgangspunkt i luftveiene og falt til en viss grad sammen med sesongvariasjon av virusinfeksjoner.

Til tross for lik alvorlighetsgrad var det 13 % flere som døde om vinteren enn om sommeren ($p < 0,05$). Sesongvariasjonene var også geografisk forskjellige, med størst variasjon nordøst i USA. Mekanismene bak funnene må undersøkes, konkluderer forfatterne.

Uspesifikke abdominalsmerter hos kvinner

Uspesifikke abdominalsmerter er en hyppig innleggelsesdiagnose. Spesielt hos kvinner gjøres laparoskopi tidlig for å avklare årsak. I en italiensk randomisert studie med 104 kvinner i alderen 13–45 år ble det ikke påvist noen klar gevinst av tidlig laparoskopi sammenliknet med klinisk observasjon (Ann Surg 2006; 244: 881–6).

Diagnosen ble fastsatt under sykehusoppholdet for 84 % av de laparoskoperte, mot for 45 % av de observerte. Nær 40 % av de observerte ble operert under oppholdet grunnet forverret klinisk bilde. Tre måneder etter utskrivning var det signifikant mer magesmerter i observasjonsgruppen enn i den andre gruppen (52 % mot 20 %), men denne forskjellen var ikke signifikant etter 12 måneder (26 % mot 16 %) og reduserte således gevinsten av laparoskopi.

Bør små abdominale aortaaneurismer behandles?

Det er usikkert om små abdominale aortaaneurismer (≤ 55 mm) bør behandles eller ikke. Randomiserte studier har vist at endovaskulær behandling er bedre enn åpen kirurgi. I en landsomfattende australsk studie ble 478 pasienter behandlet med endovaskulær teknikk fulgt opp i 3,2 år (median) (Ann Surg 2007; 245: 326–33).

98 % av behandlingene ble ansett å være teknisk vellykket utført. Operasjonsmortaliteten var på 1,1 %. En tredel fikk postoperative komplikasjoner. Treårs- og femårsoverlevelsen var på henholdsvis 84 % og 52 %. Etter tre år trengte 11 % ny intervensjon, og hos 15 % fortsatte aneurismet å vokse betydelig. Utbredt bruk av endovaskulær behandling av små abdominale aortaaneurismer kan ikke anbefales, konkluderer forfatterne.

Kaffe med eller uten koffein til gravide?

Et lavere koffeininntak i siste halvdel av svangerskapet hadde ingen innvirkning på barnets fødselsvekt eller svangerskapets lengde.

Gravide blir frarådet å drikke mye kaffe. I noen studier er det vist at det hos kaffe-kjerringer er økt risiko for å få barn med lav fødselsvekt. Danske forskere har nå undersøkt om lavere koffeininntak i siste halvdel av svangerskapet hadde effekt på fødselsvekt og svangerskapets varighet (1).

I en dobbeltblind, kontrollert studie ble rundt 1 200 gravide randomisert til å drikke kaffe med eller kaffe uten koffein. I utgangspunktet drakk kvinnene mer enn tre kopper kaffe daglig. Det var ingen forskjeller i fødselsvekt eller svangerskapslengde mellom mødre som drakk vanlig kaffe eller de koffeinert.

– Dette er en av meget få randomiserte intervensjonsstudier i sitt slag. Den er viktig, fordi sammenhengen mellom koffein og forsinket fostervekst stadig er uavklart, sier Geir Jacobsen, professor i samfunnsmedisin ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet.

– Forfatterne fant at det ikke spilte noen rolle om man gikk over til koffeinfri kaffe. Indirekte betyr det at kaffe ikke har noen negativ innvirkning på fostervekst, fødsels-



Kaffe og fostervekst – fortsatt uavklart.
Foto BSIP/GV-Press

vekt og svangerskapets lengde. Unntaket var storrykende kvinner, der fødselsvekten var lavere i koffeingruppen enn i den andre. Imidlertid har nikotin en sterk virkning på kaffemetabolismen hos gravide, så her kan det også være andre faktorer som virker negativt inn på svangerskapet. I Norge har kaffeconsumet blant gravide gått sterkt ned i de senere år, sier Jacobsen.

Trine B. Haugen
trine.b.haugen@hf.hio.no
Tidsskriftet

Litteratur

1. Bech BH, Obel C, Henriksen TB et al. Effect of reducing caffeine intake on birth weight and length of gestation: randomised controlled trial. BMJ 2007; 334: 409–12.

Hvor lang tid bør det gå før man blir gravid etter å ha hatt brystkreft?

Det er ikke dårligere overlevelse for dem som blir gravide før det har gått to år etter brystkreftbehandlingen.

Kvinner som har fått diagnosen brystkreft, blir ofte rådet til å vente i minst to år etter avsluttet behandling før de forsøker å bli gravide. Dette rådet er imidlertid ikke basert på vitenskapelige data. I en australsk studie har man undersøkt graviditetshyp-pighet, svangerskapsutfall og sykdomsforløp hos premenopausale kvinner som hadde fått påvist brystkreft i perioden 1982–2000 (1).

Av 2 500 kvinner under 45 år som hadde fått diagnosen, var 123 blitt gravide etter kreftbehandlingen. Halvparten var gravide innen to år. For kvinner med lokalisert kreft og god prognose var det ingen tegn til redusert overlevelse selv om de ble gravide allerede etter seks måneder.

– Denne studien bekrefter resultater som fremkom i en dansk undersøkelse allerede i 1997, sier konstituert avdelingsleder Ellen

Schlichting ved Bryst- og endokrinkirurgisk avdeling, Ullevål universitetssykehus.

– Bare 41 % av kvinnene fikk kjemoterapi og 6 % hormonterapi. I dag får de fleste premenopausale kvinner kjemoterapi, strålebehandling og dernest fem år med antiøstrogeneterapi. Både adjuvant kjemoterapi og endokrin behandling vil indusere forbigående eller varig menopause.

Erfaring tilsier at det er de friskeste som blir gravide. Når det gjelder kvinner med god prognose og stort ønske om barn, må varighet og type adjuvant behandling diskuteres med pasienten og hennes familie. Kryopreservering av ovarialvev for senere implantasjon i peritoneum kan være et alternativ hos yngre kvinner, sier Schlichting.

Trine B. Haugen
trine.b.haugen@hf.hio.no
Tidsskriftet

Litteratur

1. Ives A, Saunders C, Bulsara M et al. Pregnancy after breast cancer: population based study. BMJ 2007; 334: 194–6.